

The Abraham Arbesfeld
Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

הפיל פור הוא
הגורל

Rabbi Meir Goldwicht
"אדר תשע"ח • February 25, 2018

1 אסתר פרק ג

(א) אחר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש את המן בן המדתא האגגי וינשאהו וישם את פסאו מעל כל השרים אשר אתו (ב) וכל עבדי המלך אשר בשער המלך פרעים ומשתתפים להמן כי כן צוה לו המלך ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה (ג) ויאמרו עבדי המלך אשר בשער המלך למרדכי מדוע אתה עובר את מצות המלך (ד) ויהי באמרם פאמרם אליו יום יום ולא שמע אליהם ויגידו להמן לראות היעמדו דברי מרדכי כי הגיד להם אשר הוא יהודי (ה) וירא המן כי אין מרדכי פרע ומשתתחה לו וימלא המן חמה (ו) ויבו בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו כי הגידו לו את עם מרדכי ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשוורוש עם מרדכי (ז) בחדש הראשון הוא חדש ניסן בשנת שתים עשרה למלך אחשוורוש הפיל פור הוא הגורל לפני המן מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר ס (ח) ויאמר המן למלך אחשוורוש ישנו עם אחד מפזר ומפזר בין העמים בכל מדינות מלכותך ודתייהם שנות מכל עם ואת דתי המלך אינם עשים ולמלך אין שוה להניחם (ט) אם על המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים כפר פסף אשקול על ידי עשי המלאכה להביא אל גנזי המלך (י) ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ויתנה להמן בן המדתא האגגי צרר היהודים (יא) ויאמר המלך להמן הפסוף נתון לך והעם לעשות בו כטוב בעיניך (יב) ויקראו ספרי המלך בחדש הראשון בשלושה עשר יום בו ויכתב ככל אשר צוה המן אל אחשדרפני המלך ואל הפחות אשר על מדינה ומדינה ואל שרי עם ועם מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם כלשונו בשם המלך אחשוורוש נכתב ונחתם בטבעת המלך (יג) ונשלוח ספרים ביד הרצים אל כל מדינות המלך להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד בשלושה עשר לחדש שנים עשר הוא חדש אדר ושללם לבוז (יד) פתשגן הכתב להנתן דת בכל מדינה ומדינה גלוי לכל העמים להיות עתדים ליום הזה (טו) הרצים יצאו דחופים בדבר המלך והדת נתנה בשושן הבירה והמלך והמן ישובו לשנות והעיר שושן נבוכה פ

אסתר פרק ד

(א) ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע ומרדכי את בגדיו וילבש שק ואפר ויצא בתוף העיר ויזעק וזעקה גדלה ומרה (ב) ויבוא עד לפני שער המלך כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק (ג) ובכל מדינה ומדינה מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע אבל גדול ליהודים וצום ובכי ומספד שק ואפר יצע לרבים (ד) ותבואינה ותבואנה נערות אסתר וסריסיה ויגידו לה ותתחלחל המלכה מאד ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו ולא קבל (ה) ותקרא אסתר להתה מסריסי המלך אשר העמיד לפניה ותצוהו על מרדכי לדעת מה זה ועל מה זה (ו) ויצא התה אל מרדכי אל רחוב העיר אשר לפני שער המלך (ז) ויגד לו מרדכי את כל אשר קרהו ואת פרשת הכסף אשר אמר המן לשקול על גנזי המלך ביהודיים ביהודים לאבדם (ח) ואת פתשגן כתב הדת אשר נתן בשושן להשמידם נתן לו להראות את אסתר ולהגיד לה ולצוות עליה לבוא אל המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה

2 תלמוד בבלי מסכת תענית דף כט עמוד א

משנכנס אב ממעטין בשמחה וכו אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה - כך משנכנס אדר מרבין בשמחה

3 רש"י מסכת תענית דף כט עמוד א

משנכנס אדר - ימי נסים היו לישראל פורים ופסח

4 ישעיהו פרק מא

(ח) ואתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך זרע אברהם אהבי (ט) אשר החזקתיך מקצות הארץ ומאציליה קראתיך ואמר לך עבדי אתה בחרתיך ולא מאסתיך

5 מתוך פיוט מתפילת גשם

זכר אב נמשך אחריו כמים ברכתו כעץ שתול על פלגי מים

6 תלמוד בבלי מסכת זבחים דף סב עמוד א

בשלמא בית מינכרא צורתו, אלא מזבח מנא ידעי? אמר רבי אלעזר ראו מזבח בנוי ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו ור יצחק נפחא אמר אפרו של יצחק ראו שמונח באותו מקום

(7) במדבר פרשת חקת פרק יט

(יד) זאת התורה אדם פי ימות באהל כל הפא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים (טו) וכל פלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא (טז) וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או כמת או בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים (יז) ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל פלי

(8) בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת ויצא פרשה סח

רבנין אמרו אבנים מיעוט אבנים שנים, אברהם יצא ממנו ישמעאל ובני קטורה, יצחק יצא ממנו עשו, ואני אם מתאחות הן יודע אני שאינו יוצא ממני פסולת

(9) אסתר פרק ט

(כד) פי המן בן המדתא האנגי צרר כל היהודים חשב על היהודים לאבדם והפיל פור הוא הגורל להמם ולאבדם (כה) וכבאה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על ראשו ותלו אתו ואת בניו על העץ (כו) על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור על כן על כל דברי האגרת הזאת ומה ראו על ככה ומה הגיע אליהם

(10) ספרי דאגדתא על אסתר - מדרש פנים אחרים (בובר) נוסח ב פרשה ג

והעיר שושן נבוכה, והפיל הקב"ה בכיה וערבוביא בתוך שושן, אשה הולכת לשטוח פירות ונפלה מן הגג ומתה, אדם הולך לשאוב מים מן הבור ונופל בו ומת, שנאמר והעיר שושן נבוכה

(11) שמות פרשת בשלח פרק יז

(יד) ויאמר יקנוק אל משה כתב זאת זכרון בספר ושם באזני יהושע כי מחה אמה את זכר עמלק מתחת השמים (טו) ויבן משה מזבח ויקרא שמו יקנוק נסי (טז) ויאמר כי יד על כס זה מלחמה ליקנוק בעמלק מדר דר

(12) פסיקתא רבתי (איש שלום) פיסקא יב – זכור

א"ר לוי בשם ר חמא בי רבי חנינא כביכול כל זמן שזרעו של עמלק בעולם לא השם שלם ולא הכסא שלם נעקר זרעו של עמלק הכסא שלם והשם שלם, אמר דוד האויב תמו חרבות לנצח וערים נתשת אבד זכרם המה (תהלים ט ז), מה כתב אחריו, וה לעולם ישב כונן למשפט כסאו (שם שם /תהלים ט / ח)

(13) יהושע פרק יט

נא אלה הנחלת אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות למטות בני ישראל בגורל בשלה לפני יקנוק פתח אהל מועד ויכלו מחלק את הארץ פ

(14) ויקרא פרשת אחרי מות פרק טז

ז ולקח את שני השעירים והעמיד אתם לפני יקנוק פתח אהל מועד (ח) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות גורל אחד ליקנוק וגורל אחד לעזאזל

(15) תלמוד בבלי מסכת יומא דף לט עמוד א

תנו רבנן ארבעים שנה שמש שמעון הצדיק היה גורל עולה בימין, מכאן ואילך - פעמים עולה בימין פעמים עולה בשמאל והיה לשון של זהורית מלבין, מכאן ואילך פעמים מלבין פעמים אינו מלבין והיה נר מערבי דולק, מכאן ואילך פעמים דולק פעמים כבה

(16) תלמוד בבלי מסכת יומא דף לט עמוד ב

תנו רבנן ארבעים שנה קודם חורבן הבית לא היה גורל עולה בימין, ולא היה לשון של זהורית מלבין, ולא היה נר

מערכי דולק, והיו דלתות ההיכל נפתחות מאליהן, עד שגער בהן רבן יוחנן בן זכאי אמר לו היכל היכל! מפני מה אתה מבעית עצמך? יודע אני כך שסופך עתיד ליחרב, וכבר נתנבא עליך זכריה בן עדוא גפתח לבנון דלתיך ותאכל אש בארזיך

17) תלמוד בבלי מסכת נדה דף לא עמוד א

תנו רבנן שלשה חדשים הראשונים - ולד דר במדור התחתון, אמצעיים - ולד דר במדור האמצעי, אחרונים - ולד דר במדור העליון וכיון שהגיע זמנו לצאת - מתהפך ויוצא, וזהו חבלי אשה

18) ילקוט שמעוני תהלים רמז תתנה

תכתב זאת לדור אחרון, ועם נברא יהלל יה וכי עד עכשו עתידה אומה אחרת להבראות שהוא אומר ועם נברא אלא א"ר יהודה בר סימון זה דורו של מרדכי שנברא בריה חדשה

19) מלכים ב פרק כ

א) בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לְמוֹת וַיָּבֵא אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּן אֲמוּן הַנְּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו פֹּה אָמַר יְקֹנֵק צוּ לְבִיתְךָ כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה (ב) וַיִּסָּב אֶת פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יְקֹנֵק לֵאמֹר (ג) אָנֹכָה יְקֹנֵק זָכָר נָא אֶת אֲשֶׁר הִתְחַלְכַּתִּי לְפָנֶיךָ בְּאַמַּת וּבְלִבָּב שְׁלֹם וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי וַיִּבְרַךְ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גְדוֹל ס (ד) וַיְהִי יִשְׁעֵיהוּ לֹא יִצָּא הָעִיר חָצֵר הַתִּיכְנָה וַיְדַבֵּר יְקֹנֵק הֵיחָד אֵלָיו לֵאמֹר (ה) שׁוּב וְאַמְרָתְךָ אֶל חִזְקִיָּהוּ נְגִיד עַמִּי פֹה אָמַר יְקֹנֵק אֱלֹהֵי דָוִד אָבִיךָ שְׁמַעְתִּי אֶת תְּפִלָּתְךָ רְאִיתִי אֶת דְּמַעְתָּךְ הַנְּגִי רָפָא לָךְ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי תַעֲלֶה בֵּית יְקֹנֵק

20) ילקוט שמעוני מלכים ב רמז רמב

ויבא אליו ישעיהו א"ל צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא א"ל אמאי כולי האי, א"ל משום דלא עסקת בפריה ורביה א"ל חזינא ברוח הקדש דנפקי מנאי בנין דלא מעלי א"ל את בהדי כבשי דרחמנא למה לך מ"מ איבעי לך לאיעסוקי בפריה ורביה ומאי דניחא קמי דקודשא בריך הוא ליעביד א"ל השתא הב לי ברתך אפשר דגרמא זכותא דידך וזכותא דידי והויין לי בני מעליא א"ל כבר נגזרה גזרה עליך א"ל בן אמוץ כלה נבואתך וצא כך מקובלני מבית אבי אבא אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים

21) ישעיהו פרק לח

ט) מִכְּתָב לְחִזְקִיָּהוּ מְלֵךְ יְהוּדָה בְּחִלְתּוֹ וַיְחִי מִחֲלֹו (י) אָנִי אֲמַרְתִּי בְּדַמִּי יְמֵי אֶלְכָה בְּשַׁעְרֵי שְׂאוּל פִּקְדֹתַי יִתֵּר שְׁנוֹתַי (יא) אֲמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יְהִי בְּאַרְץ הַחַיִּים לֹא אֶבִּיט אָדָם עוֹד עִם יוֹשְׁבֵי חָדָל

22) רש"י ישעיהו פרק לח

בארץ החיים - חיים משתמשין בו אבל המתים אינם רשאים שנאמר לא המתים יהללויה חק למתים שאין מזכירין שם בן שתי אותיות לעולם ע"כ) בארץ החיים - בב"ה

23) תלמוד בבלי מסכת מנחות דף כט עמוד ב

כדבעא מיניה רבי יהודה נשיאה מר אמי, מאי דכתיב אבטחו ביי עדי עד כי ביה יי צור עולמים? אמר ליה כל התולה בטחוננו בהקב"ה - הרי לו מחסה בעולם הזה ולעולם הבא, אמר ליה אנא הכי קא קשיא לי, מאי שנא דכתיב ביה ולא כתיב יי? כדדרש ר' יהודה בר ר' אילעאי אלו שני עולמות שברא הקב"ה, אחד בה"י ואחד ביו"ד, ואיני יודע אם העולם הבא ביו"ד והעולם הזה בה"י, אם העולם הזה ביו"ד והעולם הבא בה"י, כשהוא אומר באלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם אלא בה"י בראם, [הוי אומר העולם הזה בה"י, והעולם הבא ביו"ד]

24) שמות פרשת בשלח פרק יז

ח) וַיָּבֵא עֲמֹלֵק וַיִּלְחָם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרִפְדִים ט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה בְּחַר לָנוּ אַנְשִׁים וְצָא הַלָּחֶם בְּעֲמֹלֵק מִחַר אֲנָכִי נִצֵּב עַל רֹאשׁ הַגְּבָעָה וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדֵי (י) וַיַּעַשׂ יְהוָה כְּפִי וַיִּשְׁעַע פְּאֶשׁ אֶמֶר לֹא מֹשֶׁה לְהַלָּחֶם בְּעֲמֹלֵק וּמֹשֶׁה אֶהְרֵן וְחֹזֵר עָלוּ

(25) מדרש אור

ושם באזני יהושע כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר

(26) ישעיהו פרק מא

(י) אל תירא כי עמך אני אל תשתע כי אני אלהיך אמצתיך אף עזרתיך אף תמכתיך בימין צדקי (יא) הן יבשו ויכלמו כל הנהרם בך יהיו כאין ויאבדו אנשי ריבך (יב) תבקשם ולא תמצאם אנשי מצתך יהיו כאין וכאפס אנשי מלחמתך (יג) כי אני יקנך אלהיך מחזיק מינך האמר לך אל תירא אני עזרתיך ס (יד) אל תיראי תולעת יעקב מתי ישראל אני עזרתיך נאם יקנך וגאלך קדוש ישראל (טו) הנה שמתיך למורג חרוץ חדש בעל פיפיות תדוש הרים ותדק וגבעות כמץ תשים (טז) תזרם ורוח תשאם וסערה תפיץ אותם ואתה תגיל ביקנך בקדוש ישראל תתהלל פ

(27) תרגום שני

בחודש הראשון הוא חודש ניסן בשנת שתים עשרה למלך אחשורוש הפיל פור להשמיד עם קדוש יצאה בת קול מן השמים וכן אמרה אל תיראי כנסת ישראל אם אתם שבים בתשובה הוא יפול בגורל תחתיכם